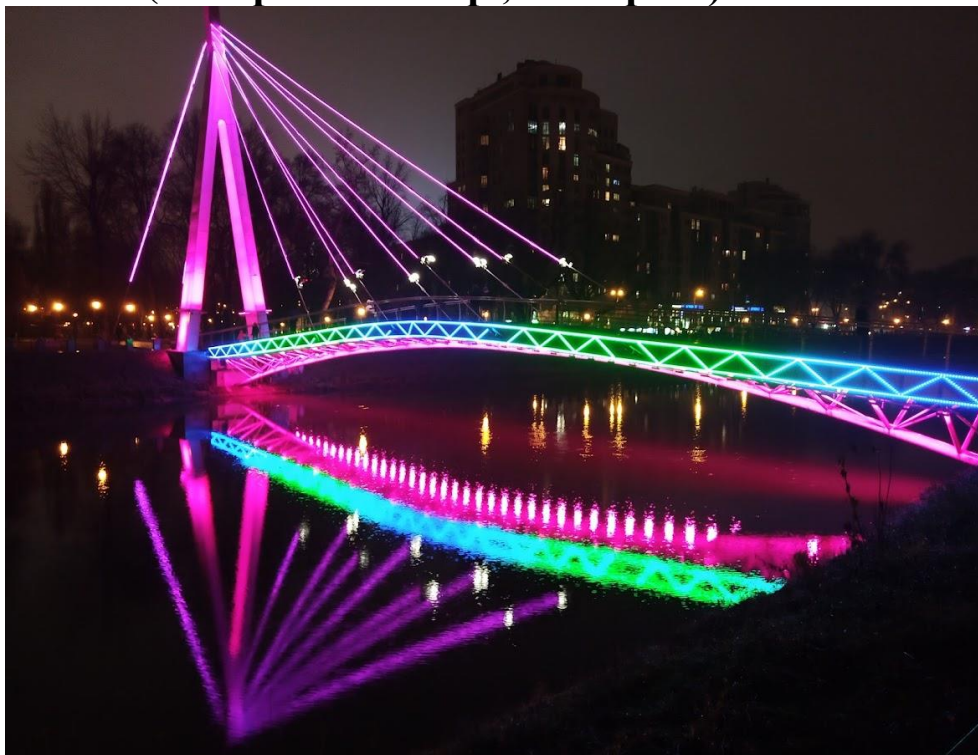

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН І ГЕОГРАФІЇ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "ХАРКІВСЬКИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ"
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

**До 80-річчя від дня присвоєння
університету імені Г.С. Сковороди**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали VIII Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету імені
Г.С. Сковороди
(12 березня 2025 р., м. Харків)**

**Харків
2025**

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра суспільно-економічних дисциплін і географії
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Обласний комунальний заклад
«Харківський організаційно-методичний центр туризму»
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**

**До 80-річчя від дня присвоєння
університету імені Г.С. Сковороди**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали VIII Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
(12 березня 2025 р., м. Харків)**

Харків 2025

УДК: 338.48:911: 322: 314.1: 37:502:551:63: 504:379.852:811

Редакційна колегія:

О.О. Ніколаєнко – д.і.н, професор, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди; **Л.І. Полякова** – к.і.н., доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького; **О.О. Зеленько** - к.е.н, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **І.К. Нестерчук** - к.г.н., доцент, Житомирський державний університет імені Івана Франка; **С. В. Гришко** - к.г.н, доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького; **П.І. Лоцман** – к.г.н, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **Ю.І. Муромцева** – к.е.н., доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **В.Д. Холодок** – к.наук з держ управління, ОКЗ "Харківський організаційно-методичний Центр Туризму"; **Т.Г. Гуцан** – к.п.н., доцент Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **Т.С. Коптєва** – доктор філософії з природничих наук, доцент Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди.

Географія та туризм: Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (12 березня 2025 р., м. Харків) / за заг. ред. Лоцмана П. І. Харків: ХНПУ ім.Г.С.Сковороди, 2025. – 535 с.

У збірнику представлено матеріали, присвячені актуальним питанням сучасної географічної науки та туризмознавства.

Розглянуто освітні тенденції у галузях географії та туризму у світі й Україні, проблеми природничої географії, висвітлення реалізації Сталого розвитку в екологічній, економічній та соціальній сферах, розглянуто питання про стан і розвиток туризму в світі й Україні, перспективі післявоєнного відновлення і використання туристичних ресурсів, природної та культурно-історичної спадщини України.

Для викладачів, аспірантів, магістрів, студентів вищих навчальних закладів та інших зацікавлених осіб.

*Рекомендовано редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
протокол № 3 від 19.03.2025*

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, наявність плагіату, імен власних та інших відомостей.

© Колектив авторів, 2025
© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, 2025

<i>Осадчий М. Л.</i> РОЛЬ ТРАНСПОРТУ В ЕКОНОМІЧНОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ: СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ ТА СТРАТЕГІЧНІ РІШЕННЯ	273
<i>Власенко Р. П., Андрійчук Т. В.</i> ПОЗИЦІЯ ТРАНСПОРТНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ УКРАЇНИ СЕРЕД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН	278
<i>Поліщук В. О., Осадчий М. Л.</i> ВПЛИВ НОВОЇ ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ	285
<i>Мельничук О. В.</i> ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ГІРНИЧІЙ СПРАВІ: ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ	290
<i>Кінарейкін Я. Д.</i> МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ТУРИЗМІ	294
<i>Воропаєв О. В., Муромцева Ю. І.</i> ГЕОДЕМОГРАФІЯ В СИСТЕМІ НАУК	297
<i>Прилуцька Т. Д.</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНИМ ПОЛОЖЕННЯМ КРАЇН ТА РІВНЕМ ЇХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	302
<i>Трегубова К. А.</i> СТВОРЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ У РЕГІОНІ	307
<i>Дзяпка А. М.</i> ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ НА РІВНІ ВІТЧИЗНЯНИХ РЕГІОНІВ	310
<i>Візіренко Н. О.</i> ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В ПОВОЄННОМУ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ	313
<i>Гаврік Н. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЕНЕРГЕТИКИ СВІТУ	316
Розділ 5. Тенденції розвитку туристичної галузі в Україні й світі	320
<i>Титаренко Л. М.</i> УКРАЇНА У СВТОВИХ ТРЕНДАХ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ	320
<i>Арабаджі О. С., Донченко Л. М., Левада О. М.</i> ТУРИСТИЧНА ГАЛУЗЬ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	323
<i>Заставецький Т. Б., Заставецька Л. Б., Жуков Н. Ю.</i> ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ТУРИЗМІ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО	326
<i>Фастовець О. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ СФЕРИ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД	331
<i>Бойко З. В., Горожанкіна Н. А.</i> НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИХ ЗАКЛАДІВ	334
<i>Мандрик І. П.</i> РОЗВИТОК ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ В КРАЇНАХ БАЛТІЇ	339
<i>Кудінова І. П.</i> ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИСТИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА: СУЧАСНІ ТРЕНДИ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД	343
<i>Lysiana V.</i> ANWENDUNG DIGITALER ZWILLINGE IM TOURISMUS	347
<i>Молчанова К. К., Лупаренко С. Є.</i> ВІРТУАЛЬНИЙ ТУРИЗМ: НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ	359
<i>Бакало Н. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	362
<i>Степаненко К. В., Неїленко С. М., Криворучко М. Ю.</i> ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ТА МІЖНАРОДНІ ГРАНТИ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ГОТЕЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	365
<i>Гурова Д. Д., Гурова М. М.</i> ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС	367
<i>Стадницька Ю. Ю., Габа М. І.</i> АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ТИПІВ ТУРИСТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ТУРИЗМУ	375
<i>Нестерчук І. К., Пір А. О.</i> ЕКОНОМІЧНІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ	379

УДК 338.48

*Заставецький Тарас Богданович,
к. геогр. н., доцент кафедри географії України і туризму,
Заставецька Леся Богданівна,
д. геогр. н., професор, завідувач кафедри географії і методики її навчання,
Жуков Назарій Юрійович,
студент 2-го курсу магістратури спеціальності «Туризм і рекреація»,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені В. Гнатюка, м. Тернопіль*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ТУРИЗМІ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО

Туризм – одна з найдинамічніших та найпопулярніших галузей економіки в світі, що постійно зазнає впливу новітніх технологій. За останні десятиліття розвиток технологій спричинив революційні зміни у цьому секторі, зробивши подорожі доступнішими, зручнішими і захоплюючими. Інноваційні технології допомогли зламати старі бар'єри і відкрили нові горизонти для туристів і бізнесу. Від технологій, які забезпечують безпеку і зручність під час подорожей, до таких, що змінюють сам процес планування та переживання подорожей, інновації активно трансформують індустрію. Розглянемо деякі з них.

Віртуальна реальність (VR) і доповнена реальність (AR) – це дві інноваційні технології, які мають великий потенціал для туризму. Вони дозволяють туристам «подорожувати», не покидаючи свого дому, а також отримати нові враження під час реальних поїздок.

Віртуальна реальність відкриває нові можливості для туристичних компаній. Віртуальні тури, створені за допомогою VR, дозволяють потенційним туристам відчувати атмосферу різних місць до того, як вони вирішать відвідати їх особисто. Наприклад, турист може пройтися по визначним пам'яткам, поглянути на красиві пейзажі або ознайомитися з готелем, не виходячи з дому. Це дає змогу людям робити більш обґрунтовані рішення щодо вибору напрямку

для подорожі.

Доповнена реальність може зробити реальний досвід подорожі ще більш захоплюючим. Наприклад, за допомогою AR можна отримати додаткову інформацію про історичні пам'ятки, архітектурні об'єкти чи навіть природні ландшафти, просто націливши камеру смартфона на певний об'єкт. Такий підхід допомагає глибше зрозуміти культуру і історію місць, які відвідує турист.

Інтелектуальні гідни та чат-боти. Інтелектуальні технології, включаючи чат-боти та голосових помічників, стали невід'ємною частиною сучасного туристичного досвіду. Чат-боти, оснащені штучним інтелектом (AI), здатні допомогти туристам з плануванням подорожей, відповідаючи на запитання про готелі, транспорт, туристичні маршрути або рекомендації щодо місцевих атракцій.

Голосові помічники, такі як Google Assistant чи Amazon Alexa, дозволяють туристам отримувати необхідну інформацію просто за допомогою голосових команд. Наприклад, турист може дізнатися прогноз погоди, знайти найближчі ресторани чи дізнатися, як дістатися до важливих пам'яток.

Усе це створює зручний, персоналізований сервіс, який допомагає зекономити час і знижує стрес під час подорожей. Технології допомагають туристам знаходити відповіді на свої питання у будь-який час, навіть якщо вони перебувають у віддаленому місці.

Аудіогідни та віртуальні тури. Сучасні технології значно полегшують цей процес, додаючи нові можливості для туристів та змінюючи традиційні методи організації екскурсій. Одними з таких інноваційних рішень є **аудіогідни** та **віртуальні тури**, які з кожним роком стають все популярнішими серед мандрівників. Ці технології не тільки покращують досвід подорожей, але й дозволяють зробити його більш доступним та персоналізованим. Аудіогідни – це електронні пристрої або мобільні додатки, що надають туристам інформацію про різноманітні туристичні об'єкти за допомогою голосових інструкцій. Вони

можуть використовуватись як в музеях, так і на відкритих просторах, таких як історичні пам'ятки, природні заповідники або міські екскурсії. Віртуальні тури – це технології, що дозволяють користувачам здійснювати подорожі або оглядати туристичні об'єкти через комп'ютер чи мобільний пристрій, використовуючи 360-градусні зображення або відео. Вони можуть бути як статичними, так і інтерактивними, де користувач може самостійно вибирати точки огляду та переміщатися по об'єкту.

Технології Big Data та аналітика. Використання великих даних (Big Data) в туризмі допомагає підприємствам більш ефективно задовольняти потреби своїх клієнтів і забезпечувати персоналізовані пропозиції. За допомогою даних про поведінку туристів, їхні уподобання, маршрути та витрати можна створювати індивідуальні тури, покращувати маркетингові стратегії та прогнозувати майбутні тенденції.

Аналіз даних дозволяє туристичним компаніям краще розуміти своїх клієнтів, вдосконалювати обслуговування і знижувати витрати. Наприклад, через аналіз даних про попит на певні дати можна оптимізувати ціни на готелі та авіаквитки, а також пропонувати персоналізовані знижки.

Крім того, великі дані допомагають поліпшити управління потоками туристів. Наприклад, за допомогою аналітики можна визначити найбільш відвідувані місця і вчасно коригувати стратегії безпеки або комунікації з відвідувачами.

Інтернет речей (IoT) є технологією, що дозволяє підключати різні пристрої та об'єкти до Інтернету для збору та обміну даними. У туризмі це може стосуватися як інфраструктури, так і обслуговування клієнтів. Наприклад, в готелях вже використовуються смарт-кімнати, де туристи можуть за допомогою свого смартфона керувати освітленням, температурою, телевізором, навіть замовляти послуги або залишати запити на обслуговування.

Інтелектуальні транспортні системи допомагають покращити якість перевезень, зменшити затори, оптимізувати маршрути автобусів та поїздів.

Наприклад, за допомогою IoT туристи можуть отримувати актуальні дані про стан руху транспорту, можливі затримки чи зміни у розкладі, що дозволяє їм ефективніше планувати свої поїздки.

Блокчейн-технологія, відома завдяки криптовалютам, також має великий потенціал для туризму. Вона може змінити спосіб ведення обліку та обміну даними між туристичними компаніями, клієнтами та постачальниками послуг. Одна з головних переваг блокчейн полягає в його здатності забезпечити безпеку і прозорість транзакцій.

Квитки та бронювання, що базуються на блокчейні, можуть забезпечити зручність і зниження ризиків шахрайства. Туристи можуть використовувати блокчейн для купівлі авіаквитків або готельних номерів без посередників, що знижує вартість послуг і забезпечує більшу прозорість в усіх транзакціях.

Безконтактні технології. В умовах пандемії COVID-19 безконтактні технології стали важливим аспектом безпеки в туризмі. Вони дозволяють мінімізувати фізичний контакт, що є важливим заходом для запобігання поширенню інфекцій. Багато готелів, музеїв, ресторанів і туристичних об'єктів вже впровадили безконтактні методи оплати та бронювання.

Туристи можуть здійснювати оплату через мобільні додатки або за допомогою технологій, як-от NFC (Near Field Communication). Крім того, безконтактні технології використовуються для перевірки ідентифікації через біометричні дані, що дозволяє зменшити час очікування в аеропортах та інших туристичних об'єктах.

Робототехніка та автоматизація. Робототехніка є ще однією важливою інновацією для туризму. Вона може бути використана для автоматизації різних процесів, починаючи від зустрічі гостей в аеропортах до доставки їжі в готелях або обслуговування в ресторанах.

Роботи-помічники у готелях можуть допомогти туристам з реєстрацією, перенесенням багажу або наданням інформації про послуги. У ресторанах роботизовані системи можуть автоматизувати процес обслуговування, що не

тільки підвищує ефективність, а й додає інноваційного досвіду.

Персоналізація туристичних послуг. Сучасні технології дозволяють компаніям значно покращити персоналізацію послуг, що сприяє кращому задоволенню потреб клієнтів. Завдяки аналізу даних можна створювати індивідуальні пропозиції для кожного туриста, враховуючи його вподобання, поведінку та історію подорожей.

Мобільні додатки, інтегровані з такими технологіями, як AI та machine learning, можуть рекомендувати маршрути, ресторани, атракціони та навіть спеціальні пропозиції, що відповідають інтересам конкретного користувача. Це значно покращує досвід подорожей і сприяє лояльності клієнтів.

Інноваційні технології в туризмі не лише змінюють спосіб організації подорожей, а й значно покращують досвід туристів, роблячи його більш зручним, безпечним і персоналізованим. Впровадження таких технологій дозволяє бізнесам підвищити ефективність роботи, знижувати витрати та залучати нових клієнтів. Сучасний туризм стає все більш інтегрованим з технологіями, і майбутнє цієї галузі без сумніву пов'язане з постійними інноваціями.

Література

1. Key Technology Trends Emerging in the Travel Industry in 2025 // Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.revfine.com/technology-trends-travel-industry/>
2. Артеменко О.І., Пасічник В.В., Єгорова В.В. Інформаційні технології в галузі туризму. Аналіз застосувань та результатів досліджень // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/may/2615/814ism2015min-3-22.pdf>
3. Інноваційні технології в туризмі : навч. посібник / Н. М. Влащенко, М. В. Тонкошкур ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 214 с.
4. Інформаційні технології в туризмі. Навчальний посібник // Укладач В. М. Лисенко. – Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Київ, 2017. 99 с.
5. Козловський Є. Основні сфери застосування інформаційних систем і технологій у туризмі. – Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм. 2020. С. 128-136.
6. Скрипченко І.Т. Інноваційні технології в туризмі: навчальний посібник.

Дніпро: Журфонд, 2021. 137с.

УДК 338.48

Фастовець Оксана Олексіївна
кандидат педагогічних наук, доцент,
почесний працівник туризму
м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ СФЕРИ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД

Статистична інформація щодо діяльності в сфері туризму в Україні через військові дії обмежена. За даними Державної агенції розвитку туризму (ДАРТ) у 2021 р. до початку повномасштабного вторгнення сфера України принесла до бюджету 2,232 млрд. грн. У 2023 р. ця сума сягала лише 2,049 млрд., а у 2024 р. туристична сфера України принесла до бюджету майже 2,938 млрд. грн.[1] (рис.1)

Рис. 1. Податки до бюджету від сфери туризму України за період 2021-2024 рр., (в млрд. грн.)

Джерело: розроблено автором згідно [1]

У 2021 р. в Україні нараховували 21931 платника податків. За даними Державного агентства розвитку туризму (ДАРТ) в 2022-2023 рр. відбувалося зменшення підприємницької активності та зменшення кількості платників